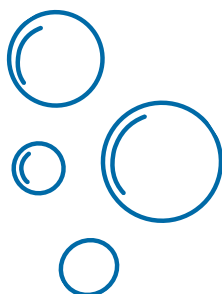
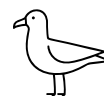

Inför valet 2026

Med hänsyn till **Sveriges levande öar och skärgårdar**
Skärgårdarnas Riksförbunds viktigaste frågor

Sverige: en ö- och skärgårdsnation

Sverige är det **land i världen med flest antal öar**. Hur tar vi vara på det? Inom EU har man insett att det finns öar i territoriet som behöver stöttas och uppmärksammas. EU kräver att varje medlemsland ska ha upprättat en strategi för sina ö-samhällen för att detta ska vara möjligt. Sverige har dock inte gjort någon sådan strategi...

Ö-säkring

Öar är en särskild kategori och det som särskiljer dem från annan bygd är att man måste ta sig över vatten för att komma till och från dem. För att befolkningen på öar i EU, ska ha likvärdiga villkor som i övriga landsdelar (så att folk vill bo kvar och upprätthålla hävd och service) har man inom EU börjat arbeta med en metod som kallas **ö-säkring**. Det är angeläget att även Sverige börjar tala om behovet av ö-säkring.

Likvärdiga möjligheter att bo, leva och verka i hela landet

Alla partier talar om att det ska finnas likvärdiga möjligheter att bo, leva och verka i hela landet. Men SRF uppfattar att det **saknas ett kust- och skärgårdsperspektiv** när man talar om detta. Det saknas en genuin förståelse för förutsättningarna för den som verkar, bor och ska transportera sig på öar och i skärgårdar året runt. Idag minskar befolkningen på svenska öar och i skärgårdsområden på ett oroande sätt.

SRF har sammanställt ett antal önskemål om förbättringar som vi nu riktar till riksdagens samtliga partier om:

- Bostadsbyggande
- Samhällsservice
- Skolor
- Kollektivtrafik
- Bo-plikt
- Behovet av en ö-lag.

HUR STÄLLER SIG DITT PARTI TILL EN Ö-LAG?

Sverige behöver en Ö-lag

För att få behålla **livskraftiga öar och skärgårdar** behöver det finnas människor som bor på öarna året runt. Idag tas beslut angående skärgårdssamhällena utan att öborna fått möjlighet att lägga synpunkter på förslagen. Det råder ett demokratiunderskott gentemot skärgårdsbefolkningen.

SRF anser att en ö-lag bör utredas och införas i Sverige på samma sätt som i Finland, Skottland samt i andra europeiska länder som vill värna om sina öbefolkningar.

ÄR DITT PARTI BEREDDA ATT GE TRAFIKVERKET TYDLIGA DIREKTIV FÖR TRAFIKEN ENLIGT NATIONELL STRATEGI?

Lagen om kollektivtrafik

I Lagen om kollektivtrafik, SFS 2010:1065, ges det möjlighet för region och kommun att skriva avtal om fördelning av ansvar för regionens kollektivtrafik. I vissa fall leder det till att ingen tar ansvar för **kollektivtrafik över vatten**. Här krävs en tydligare ansvarsfördelning.

En stor utmaning är också att kollektivtrafiken inte omfattar Trafikverkets gula bilfärjor som drivs av Färjerederiet. Många öar utan fast landförbindelse är helt beroende av dessa färjor. De transporterar en betydande mängd öbor varje år och färjetrafiken är helt avgörande för om man ska kunna bo kvar. Många leder saknar nattrafik och på flera leder är nattrafiken hotad. SRF har trots årliga möten med Trafikverket och Färjerederiet inte lyckats få till en bra dialog och frågor som ställs lämnas obesvarade och dras i långbänk.

SRF anser att Lagen om kollektivtrafik ska ses över och att regionerna ges ett tydligt ansvar för kollektivtrafik över vatten.

SRF vill att Trafikverket ges ett tydligt uppdrag att färjetrafiken bedrivs på ett sådant sätt som stämmer överens med bl. a. Nationell strategi för regional utveckling. Hela landet ska leva.

HUR KOMMER DITT PARTI ATT BIDRA TILL BOSTADSBYGGANDE PÅ ÖAR?

Bostadsbyggande behöver underlättas

Det finns ett behov av bostäder för att de som önskar flytta ut till skärgården och öar ska kunna göra det. Särskilt viktigt är det att kunna ordna med **generationsboende** för ungdomar, för dem som arbetar tillfälligt under besöksäsongen och för äldre som vill flytta till ett enklare boende.

SRF önskar att det ska byggas hyresbostäder för att fler ska kunna flytta ut i skärgården. Ett förmånligt bolån eller det investeringsstöd som tidigare fanns bör återinföras.

HUR KAN DITT PARTI MEDVERKA TILL ATT SVERIGE FÅR MOTSVARANDE SYSTEM SOM NORGE OCH DANMARK?

Boplikt enligt norsk modell

En bidragande orsak till skärgårdarnas **avfolkning** är att många attraktiva hus får en prislapp som ortsbefolkningen inte klarar, husen säljs och blir fritidshus för välbeställda fastlandsbor. I Norge och Danmark har man infört ett system som kan stävja detta och därför har man en mer levande landsbygd där.

SRF önskar att frågan om liknande system utreds även för Sverige.

HUR ARBETAR DITT PARTI FÖR LÄTTNADER I STRANDSKYDDSLAGEN?

Reformera strandskyddet

Strandskyddets restriktioner omöjliggör ibland att ett generationsboende kan förverkligas eller att hyresbostäder kan byggas i ett attraktivt läge. När man är åretruntboende på en ö utan fast förbindelse är man i behov av en brygga på bekvämt avstånd från sin bostad och även ett **garage för sin båt i form av ett båthus**. Det är stor skillnad på behoven om man är åretruntboende på en ö eller om man bara uppehåller sig där under sina semesterdagar.

Ett problem med dagens strandskyddslagstiftning är också att det inte finns ett skäl för dispens för att starta en ny verksamhet. Ett sådant dispensskäl bör snarast införas för att mildra regelkrånglet när man önskar att **starta ett företag på en ö** och det bäst görs inom strandskyddat område. När man är bofast på en ö är vatten en tvingande faktor som inte kan väljas bort.

SRF önskar att strandskyddet reformeras så att det går att bygga mer strandnära för fastboende och att ett särskilt skäl för dispens införs för att starta en ny verksamhet för bofasta i skärgården. I dessa fall behöver proportionalitetsprincipen kunna användas för att väga till bofastas fördel.

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

HUR FÅR DITT PARTI SKÄRGÅRDS- OCH LANDSBYGDSSKOLOR ATT ÖVERLEVA OCH UTVECKLAS?

Utbildning och skola behöver nya verktyg

Skolan är en avgörande faktor för att **barnfamiljer** ska vilja bo på en ö. Idag finns regler som begränsar möjlighet till fjärrundervisning och distansundervisning är förbjuden. Ur ett barnrättsperspektiv skulle det vara en väsentlig förbättring om barnen skulle slippa långa dagliga resor. Ett regelverk för maximal tid av en skoldag skulle behöva upprättas.

Alla ska ha rätt till en skola av hög kvalitet. Vi bör ta vara på de möjligheter som den **digitala undervisningen** erbjuder. Kompetenta lärare är nyckeln till framgångsrika elever och det kan vara avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad. Fjärrundervisning med behöriga lärare bör underlättas och tillåtas i alla relevanta ämnen.

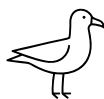
SRF vill att det ska vara möjligt att söka förskola och grundskola helt fritt över kommungränserna på samma sätt som beträffande gymnasieskolan.

ÄR DITT PARTI POSITIVA TILL DELAD FOLKBOKFÖRING?

Delad folkbokföring

Idag finns det många **deltidsboende på öarna** som är skrivna på en fastlandsadress för att skatten är lägre där eller av andra orsaker. Av den anledningen går ö-kommunen miste om välbehövliga skatteintäkter för att upprätthålla samhällsservice av olika slag.

SRF föreslår att ett system med delad folkbokföring för deltidboende utreds. Det skulle kunna möjliggöra ökade intäkter för ö-kommuner med en hög andel deltidboende.

skargardarna.se

